

Zorg dat de leerling voldoende succeservaringen opdoet. Er is veel wat het kind wel kan. Steek daar vooral op in.

Verwacht niet dat jij de achterstand in dat ene jaar weg kunt werken. Het duurt gemiddeld tussen de 4 en 7 jaar voor een nieuwkomer om de Nederlandse taal eigen te maken.

De eerste vier jaar tellen niet mee in de schoolopbrengst.

Veilige leeromgeving creëren:

- Leerlingen kunnen het hele jaar door instromen. Bij binnenkomst dient er daardoor aan het groepsproces gewerkt te worden. Dit kan gedaan worden door groepsactiviteiten en energizers
- Het is belangrijk om ouders en het kind te laten voelen dat ze welkom zijn
- Laat blijken dat je begrijpt dat het spannend voor ze is (nieuwe school, nieuw land, onbekende taal etc). Let daarbij op je lichaamshouding en mimiek. Spreek welkom uit en wellicht in hun eigen taal.
- Spreek langzaam, rustig en duidelijk. Let er daarbij op dat het taalgebruik simpel en te begrijpen is.
- In de meeste landen is het ongebruikelijk dat ouders de school in kunnen lopen. Dit is vaak alleen op uitnodiging. Wees je hiervan bewust en vertel dat ouders dat hier wel mogen en dat je dat ook van ze verwacht en wanneer ze welkom zijn. Het kan overkomen dat ouders minder betrokken zijn, maar dat betekent niet dat dat zo ook is.

Praktisch:

- Zorg voor een tafel en stoel voor de nieuwe leerling
- Het is prettig dat de leerling dicht bij de meester of juf zit zodat hij makkelijk (oog)contact kan maken. De leerkracht kan op deze wijze ook gemakkelijker korte instructie(s) geven.
- Een maatje is prettig bij wie hij/zij terecht kan met vragen en het maatje kan de school laten zien.
- Praat langzaam en gebruik eenvoudige taal.
- Maak alles zo visueel mogelijk. Dit kan eenvoudig door even een afbeelding te laten zien.
- Zorg voor een aantal contact momenten op een dag met de leerling. Dit kan door even samen bezig te zijn of een praatje te maken. Dit kan op de momenten van binnenkomst en naar huis gaan, tijdens het eten/drinken of op zelfstandig werkmomenten. Dit vergroot de vertrouwensband.
- Benoem wat het kind aan het doen is.
- Gebruik picto's voor de dagplanning. Het kind weet zo wat hij kan verwachten gedurende de dag.
- Laat het kind na de klassikale uitleg aan jou vertellen wat de bedoeling is. Zo kun je checken of hij het heeft begrepen.
- Het is belangrijk voor de leerling wat hij kan doen op het moment dat hij niet verder kan. Een kleine aanwijzing van de leerkracht is vaak voldoende of de mogelijkheid om iets op het internet op te zoeken. Kan hij de vraag stellen aan zijn maatje? Wanneer kan hij bij jou komen? Mag hij gebruik maken van een tablet/computer? Zorg ervoor dat dit voor de leerling duidelijk is.
- Gebruik google translate indien nodig
- Plan momenten/activiteiten waarop de leerling de andere klasgenoten kan leren kennen.

Meedoen met de klas:

- Maak een plan met doelen. Er zijn veel dingen waar de leerling wel aan mij kan doen zoals buitenspelen, gym, muziek en andere klassikale activiteiten.
- Bekijk per vakgebied waar de leerling bij kan aansluiten of waar hij extra oefening bij nodig heeft.

Taal:

- Maak een schifting, laat te moeilijke opdrachten vervallen. Laat bijvoorbeeld alleen een woord invullen in plaats van een hele zin, of laat hem een zin overschrijven.
- Een taalmaatje is een optie. Hij kan het kind helpen met de opdracht. Wel bestaat hierbij het risico dat de leerling veel gaat overschrijven van het maatje.
- Je kan er ook voor kiezen om de oefening mondeling met de leerling te doen.
- Houd de doelen in de gaten, verwacht niet van het kind dat het de stof moeiteloos kan volgen.
- De leerling kan extra taal oefeningen doen op de computer of werken in een woordenschat boekje los van de taalmethode.
- Zorg ervoor dat de taak duidelijk is en doe het structureel, zodat het kind weet waar hij aan toe is.

Spelling:

- Breng de achterstand in kaart; welke categorieën heeft het kind nog niet aangeboden gekregen
- Is de achterstand niet zo groot? Laat de leerling dan meedoen en daarnaast de categorieën extra inoefenen die de leerling nog niet aangeboden heeft gekregen of onvoldoende kent.

Technisch lezen:

- Sluit aan bij het concrete niveau waarop de leerling binnen komt.
- Onthoud dat de klanken lastig zijn voor veel anderstaligen
- Blijf de klanken regelmatig oefenen en let op de juiste uitspraak van de leerling.
- Een mede leerling kan eventueel helpen bij de uitspraak

Begrijpend lezen:

- Laat filmpjes of afbeeldingen zien om het onderwerp duidelijk te maken.
- Maak gebruik van de voorkennis in eigen taal. Wellicht weet het kind al veel over het onderwerp maar nog niet in het Nederlands.
- Besteed naast de woorden die nodig zijn om de inhoud van de tekst te begrijpen ook aandacht aan verwijswaarden in de tekst.

Rekenen:

- Redactiesommen zijn lastig voor nieuwkomers. Sla deze sommen over als het kind daar nog niet aan toe is, of doe dit samen met een andere leerling.
- Start met eenvoudige verhaaltjes sommen en pas het aan, aan het taalniveau van het kind.
- Meten, wegen, geld rekenen en klokkijken is extra moeilijk voor nieuwkomers. Visueel maken is bij deze onderwerpen belangrijk.
- Als de achterstand te groot is laat de leerling dan werken in een boekje van een ander niveau of ander leerjaar.
- Geef korte en bondige uitleg zodat de leerling vlot door kan.
- Een weektaak met picto's kan duidelijkheid bieden.
- Hou de doelen in de gaten. Beheerst de leerling de aangeboden stof? Ga dan verder. De achterstand moet weggewerkt worden. Een methode hoeft niet van kft tot kft doorgewerkt te worden.

Zaakvakken:

- Maak inzichtelijk waar de les over zal gaan doormiddel van een filmpje of afbeeldingen. Wellicht kan de leerling het klassikale gedeelte wel mee doen.
- Bekijk van te voren wat met de groep mee gedaan kan worden en wat niet.
- Kan een maatje eventueel helpen of kan de opdracht mondeling met de leerkracht gedaan worden
- Laat de kinderen een woordenboek aanleggen. Selecteer 10 woorden die in die les gekend moeten worden om de inhoud te kunnen begrijpen. Laat deze woorden opzoeken op internet en de afbeelding uitprinten en eventueel natekenen. Er kan ook een zin bij geschreven worden en woorden erbij worden geschreven die geassocieerd worden met het doelwoorden en uiteindelijk zelfs een (klein) verhaal.
- De leerkracht kan dit boekje ook gebruiken om te controleren of het kind de woorden daadwerkelijk heeft opgeslagen.
- Via internet zijn er meertalige leermiddelen rondom allerlei thema's. Er zijn ondertitelde YouTube video's, woordenlijstjes, vertaalde Wikipedia pagina's spelletjes en oefeningen. Kinderen kunnen hier vaak goed mee overweg

Woordenschatonderwijs

Viertakt

Viertakt komt uit het boek van 'met woorden in de weer' van Verhallen en van den Nulft. Viertakt bestaat uit vier stappen:

- Stap 1: voorbereiden

Het woord met zijn betekenis wordt geïntroduceerd. De kinderen worden voorbereid op het onderwerp en betrokken bij de context waarin de woorden naar voren komen. Er wordt gezocht naar aanknopingspunten in het woordenschatnetwerk van het kind. Zo worden nieuwe woorden gekoppeld aan andere woorden die ze al kennen. Deze fase hoeft niet lang te duren. Als het woord in een duidelijke context staat kan er vrij snel worden overgaan tot het uitleggen van de betekenis.

- Stap 2: semantiseren

Tijdens het semantiseren worden de woordbetekenissen verduidelijkt in een context. Het is belangrijk dat de leerlingen aan het woord komen (als ze dit kunnen). Samen met de leerkracht moeten de leerlingen eigen betekenis verbinden gaan leggen en verkennen bij het betreffende woord. Dit kan gedaan worden doormiddel van een woordweb bijvoorbeeld. Ook kan hierbij gebruik gemaakt worden van afbeeldingen of korte contextzinnen.

- Stap 3: consolideren

Bij deze stap gaat het om het herhalen en inoefenen van de woorden en betekenissen. Het is belangrijk dat de woorden eerst receptief goed aangeleerd worden en daarna een langzame overgang gemaakt wordt naar het productief leren van de woorden. Het consolideren kan over een langere tijd uitgespreid worden. De woorden kunnen ingeoefend worden door spelletjes, drama, creatief etc.

- Stap 4: controleren

De leerkracht controleert of het woord en de behandelde betekenissen verworven zijn. het controleren kan op verschillende manieren gebeuren. De leerkracht zal al vaak in de fase van het consolideren ongemerkt controleren of de leerlingen de woorden en betekenisinhouden hebben verworven. Het is belangrijk dat op de lange termijn de woorden ook gecontroleerd blijven worden.

Woordclusters:

De fasen van de viertakt lopen bijna altijd in elkaar over en worden niet los van elkaar los behandeld maar in een cluster. In deze clusters dienen de betekenisverbanden helder te worden gemaakt. Door gebruik te maken van woordclusters kan er een versnelling in de woordenschat uitbereiding worden bereikt. Er worden dan nu drie of vier nieuwe woorden aangeleerd die onderling nauw verbonden zijn.

Woordenschat vergroten

Eerst receptief dan productief

Een grote woordenschat maakt dat nieuwe kennis makkelijker wordt verworven omdat het gekoppeld kan worden aan bestaande kennis. Ook biedt een grote woordenschat voordelen bij het proces van aanvankelijk lezen. De te verklanken woorden worden door de leerling immers al gekend, wat de directe woordherkenning vergemakkelijkt. De belangrijkste oorzaak voor de uitval bij begrijpend lezen vormt een geringe woordenschat. Uiteraard heeft dit ook consequenties voor de zaakvakken.

- Het aanleren van goede basiswoorden is van belang zodat ze voldoende kapstokken hebben om nieuwe woorden op te pikken.
- De basis van het aanleren van nieuwe woorden is dat je ze moet aanbieden en herhalen in diverse situaties.
- Het is belangrijk dat je de woorden zo aanbiedt dat het kind de woorden makkelijk in zijn persoonlijke woordennetwerk kan opnemen.
- Van receptieve woordenkennis is sprake als het kind het woord kan aanwijzen.
- Van productieve woordenkennis is sprake als hij het woord zelf kan gebruiken.
- Gestructureerd aanbieden is dus noodzakelijk en helpt om zowel de receptieve als de productieve woordenschat van de leerlingen systematisch te vergroten.

Kinderen die in hun eigen taal de betekenis van een woord al kennen, het concept begrijpen, hoeven eigenlijk alleen het nieuwe Nederlandse label te leren kennen en onthouden. Het aanleren van woorden die volledig onbekend zijn kost dus meer tijd en zal ook andere werkvormen vragen.